

Locul președintelui de comunitate? În centrul vieții evreiești

Ing. Tiberiu Roth se află, de peste 15 ani, în fruntea Comunității din Brașov, fiind și președintele Asociației Sioniștilor din România. Deși nu este una dintre comunitățile cele mai numeroase din țară, a obținut rezultate notabile în numeroase activități, cunoscute și la noi și peste hotare. Am dorit să aflăm de la domnia-și cum vede rolul unui lider de comunitate.

- Când și cum ați ajuns președintele Comunității brașovene?
- Am ajuns președintele Comunității din Brașov în 1987, prin „vacanțarea postului”. Predecesorul meu a fost Leibovici Leon, un foarte bun prieten, care a făcut Alia în Israel în acel an. Eu eram pândit cu vreo două legislații înainte pentru „postul” acesta, dar am reușit să-l cedez altora. Un excepțional lider de comunitate a fost și Milu Leibovici, care, din păcate, a murit foarte tânăr, la 51 de ani, și de numele lui se leagă foarte multe realizări postbelice ale comunității. Interesant este că nici unul dintre cei doi nu a fost brașovean, unul provenind din zona Dorohoi, celălalt din zona Brăila-Galați. Intre ei, funcția a fost ocupată de un brașovean, Ivan Köves. Eu am venit la rând după ce au plecat din țară, în Israel sau în S.U.A. Am fost ales președinte, în mod democratic, de mai multe ori.

- Ce înseamnă, ce reprezintă, după părerea dvs., să fi președinte al unei comunități?

- Vreau să vă spun că eu am avut două tipuri de funcții (director de întreprindere și președinte de comunitate) în care, la început, am fost convins că știu despre ce este vorba. După câțiva ani, mi-am dat seama că atunci când am început, de fapt, habar n-aveam ce înseamnă această funcție. Dar am fost și sunt convins că este o misiune. Recunosc, însă, că abia după prima legislatură mi-a fost mai clar ce trebuie să știu și ce trebuie să faci. Vreau să vă spun că într-o țară ca România, unde nu există, de fapt, o viață evreiască, un președinte de comunitate înseamnă centrul vieții evreiești. El ar trebui să aibă harul, vocația, capacitatea și, de ce să nu spun, și carisma necesară ca să îndeplinească această misiune, să atragă în jurul lui membrii comunității, să fie în stare să înțeleagă ce trebuie să facă. Dacă toate acestea le poate împlini și le poate accepta, atunci pentru el este o misiune foarte nobilă, deși nu este o mare pozie, care se poate compensa sau recompensa prin cine știe ce avantaje. Când mi-am dat seama - și acest lucru s-a întâmplat foarte repede - că nu știu nimic și nu sunt pregătit, am învățat și cred că acum, în sfârșit, aș putea spune că am minima instrucție pentru această funcție. Imi lipsește însă un lucru foarte important, fără de care nu poți să fii un președinte „competitiv” al unei comunități evreiești: nu vorbesc ebraica decât foarte puțin.

- Dar sunteți, totuși, avantajat deoarece aveți o pregătire iudaică.
- Să știți că la început n-am avut. Este adevărat, acum am, și acest lucru l-am realizat prin autoeducație, citind și studiind. De la început - spre deosebire de opinile unor colegi, care au declarat că se implică în viața comunității, dar nu și în cea religioasă, pe care nu o cunosc - eu am considerat că acest aspect este foarte necesar, este miezul și esența acestei poziții. Încerc să mă pun la punct, să nu mă fac de răs - întodeauna mi-a fost groază de ridicol - și toată viața mea m-am ferit să emit păreri și judecăți de valoare în subiecte pe care nu le cunosc, ceea ce nu face, din păcate, toată lumea.

- Faptul că anterior sau chiar și acum, în „viața civilă”, ați fost și sunteți un manager, v-a ajutat în activitatea de președinte?
- Este o întrebare în care să nu ne furnizeze un subiect „la zi” pentru revistă -, profesorul Sabetay știe că lumina se îngemănează cu umbra. Că umbrele ba ascund, ba dezvăluie alte adevăruri decât cele cu desăvârșire limpezi, demonstrabile. „Fă, Doamne, ca-n cel atins de boală să nu văd altceva decât omul”, își repetă, întodeauna, când intră în sala de operații, cuvintele din „Jurământul” lui Maimonide, încredințându-se oblidării lor. Sondează cu mijloace cărturărăști și intuitive ideile pe care le simte plin în aer, cântărindu-le gradul de viabilitate și slăbiciune. Există în el un soi de prudentă, de autotemperare a entuziasmului de moment, firești pentru cineva aparținând unui popor cu o prea buciumată istorie mult milenară, care a învățat că numai tiparele de existență se schimbă, dar că omnia, dacă există, e aceeași, în fiecare generație.

Când vorbește, sobrietatea alternează cu umorul, reflecția cu argumentul concret, severitatea cu emoția afectuoasă. A verificat, printre altele, îndelungată practică de spital, că trebuie, întodeauna, să încerci să te pui în locul pacientului, respectiv, al celui ce te ascultă cu sufletul la gură, și să încerci mental, mai înainte de a vorbi, întorsătura pe care vrei s-o dai unei fraze. Dar nu

- Nu cred. În funcția de președinte de comunitate trebuie să ai calități de lider, nu de manager, ceea ce este cu totul altceva. Dacă o ai și pe cea de manager este un avantaj, dar nu cred că este o condiție fundamentală. Trebuie să ai însă vocația de lider.

- Ce înseamnă acest lucru?
- Este capacitatea de a fi urmat de oameni, prin exemplu personal. Dar nu întodeauna te naști cu această vocație pe care, bineînțeles, o și formezi. Am citit multe teorii despre acest subiect, dar nu cred că analiza riguroasă a termenului ajută la ceva. Secretul este practica. În plus, eu cred foarte mult în ideea de voluntariat. Nu cred că poți fi un adevărat lider dacă nu ai o motivație spirituală.

- Cum vedeți că trebuie să lucreze un președinte al Asociației Sioniste din România v-a ajutat în activitatea de președinte de comunitate?

- Nu, nu cred. Am devenit președinte al mișcării sioniste mult timp după ce am fost ales președinte al comunității, eram deja la cea de a treia legislatură, așa că nu se pune problema în acest fel. Poate reciproca este adevărată.

- Cum credeți că trebuie să lucreze un președinte, singur sau cu colaboratori?

- Trebuie să ai o echipă, dar echipa se formează de la sine. Aceasta face parte din capacitatea de lider. Trebuie să știi să împărtășești cu ceilalți gândurile, problemele. Nu am pretenția că eu mi-am format un colectiv bun, acesta s-a format. Cred că una dintre disponibilitățile mele este aceea de a mă adapta la diverse personalități, persoane. Încerc să fac treaba asta - și folosesc aici un termen peoptriv - cu grație, ca să zic așa, fără să intru cu piciorul în viața cuiva sau să-l formeze după un anumit model.

- Sunteți un adept al dialogului?

- Absolut, dar trebuie să mai adaug că acei care mă cunosc știu că îmi place să trag eu concluziile!

- Credeți că rezultatele foarte bune pe care le-ați obținut la Brașov se datorează muncii dvs. împreună cu ceilalți?

- Nu numai. Cred sincer că se datorează unui spirit pe care l-am moștenit și faptul că am avut grijă ca ceea ce există sau a existat să fie păstrat, dar să facem în permanență și ceva nou. Eu cred că talentul, capacitatea de a conduce oamenii înseamnă și disponibilitatea de a face ceva nou. Altfel apare rutina, rutina face ca oamenii să nu mai aibă dorința de a participa. Aici mai vreau să adaug ceva. Întodeauna am lucrat cu tinerii. Am considerat o mare pozie, care se poate compensa sau recompensa prin cine știe ce avantaje. Când mi-am dat seama - și acest lucru s-a întâmplat foarte repede - că nu știu nimic și nu sunt pregătit, am învățat și cred că acum, în sfârșit, aș putea spune că am minima instrucție pentru această funcție. Imi lipsește însă un lucru foarte important, fără de care nu poți să fii un președinte „competitiv” al unei comunități evreiești: nu vorbesc ebraica decât foarte puțin.

- Ce mesaje ați transmis Federației, cum ar trebui să fie relația dintre comunități și Federație?

- Am o anume viziune, pe care am prezentat-o de foarte multă vreme, încă de pe timpul Șef Rabinului Moses Rosen z.l. (pe care l-am apreciat foarte mult, dar l-am și contrazis foarte mult), și am susținut-o în permanență, am exprimat-o deschis, cu voce tare: în raporturile dintre Federație și comunități nu-mi place și nici nu accept atitudinea de supraveghetor de drept al activităților pe care și-o asumă Federația. Au fost și pretexte: de pildă, presupunerea că nu toată lumea are aptitudinea, capacitatea și corectitudinea în activitate. Mi s-a părut absolut incorect să se pună problema în acești termeni. A, dacă există oameni care nu fac față, trebuie să-i schimbi, dar că să construiești din aceasta principii, mi se pare de-a dreptul ridicol. Eu cred că trebuie să existe comunități, deoarece viața evreiască se duce în comunități, să lăsăm ca ele să-și desfășoare activitatea, iar Federația trebuie să fie un organ ales, reprezentativ, al comunităților.

A consemnat EVA GALAMBOS

Prima impresie, când am intrat în curtea Comunității din Oradea, a fost că am găsit adresa. Schele ridicate pretutindeni, saci de ciment, cărămidă, muncitori care spârgeau, sudau, fixau geamuri, aduceau materiale... Noroc că am zărit Sinagoga (și ea acoperită parțial de schele) și așa mi-am dat seama că am nimerit unde trebuia, mai ales că, apoi, oameni primitori și dornici să mă ajute mi-au dat toate explicațiile.

Sinagoga își va recăpăta vechea strălucire

* „Marea Sinagogă Ortodoxă, unde evreii se adună de sărbători, va fi complet renovată”, mi-a povestit Artur Leibovici, unul dintre factotum-urile comunității. După ce clădirea a fost consolidată, s-au refăcut și acoperișul, pardoseala, trotuarele de jur împrejur, iar în Sinagogă, unde este cazul, se vor refăce și picturile și instalația de încălzire. Toate acestea au fost posibile, mi-a precizat mai târziu, președintele comunității, ing. Felix Koppelman, prin sponsorizări obținute atât de JOINT și F.C.E.R., dar și de comunitate.

Aceeași imagine și în cazul clădirii unde-și au sediul birourile și Clubul, cu schimbări mai... dramatice. La etaj, zeci de muncitori în plină activitate. Aici se va realiza cel mai frumos Club pentru toate generațiile, cu o sală de festivități de mari dimensiuni, sală pentru computere și o bucătărie, un loc minunat unde se va desfășura, în cu totul alte condiții, multitudinea de programe destinate tuturor generațiilor. După inaugurarea noului Club, vechiul spațiu se va transforma într-un Cămin de Zi pentru generația a treia. Vechiul Club

Comunitatea din ORADEA - în plină efervescentă

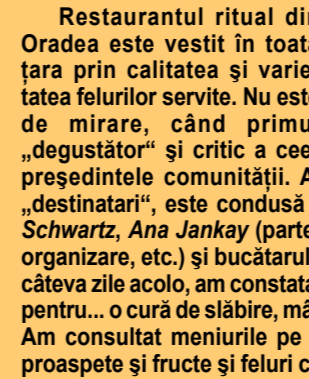
Generația de mijloc - „coloana vertebrală” a activității comunitare

Titlul de mai sus acoperă în întregime realitatea orădeană. După ce Edith Vilan și Kati Birtalan mi-au dat primele informații despre programele inițiate și organizate la Club, un mare grup aparținând generației de mijloc, în frunte cu responsabilul ei, Andrei Seidler, a venit pentru o discuție mai amplă despre ceea ce fac și vor să facă. Clubul, mi-au povestit ei, are în fiecare zi program: de exemplu, luni se întâlnesc vârstnicii, care, după ce ascultă o mică relatare despre un anumit eveniment - cultural, politic, religios - se „aruncă” în puternice confruntări la masa de fier. Există apoi cursul de Talmud Tora, activități cu copiii, cu tineretul. O zi este dedicată conferințelor, precum și discuțiilor libere, o inițiativă care, așa cum am recunoscut eu, se bucură de mare succes și datorită tematicii variate și dezbaterilor care urmează. Interesant a fost, mi-au povestit cei de față, cum s-a ajuns aici. „Nu se pot forma idei interesante și am avut puțini participanți, povestește Paul Spitzer, dar când am început să discutăm spontan, liber, ideile au venit cu diavolul, la fel și publicul. De aceea am și păstrat această formă de dezbateri”. Andrei Seidler a subliniat importanța acordată educației iudaice. „Suntem o generație fără nici un fel de background religios, dar ne-am dat seama că avem nevoie de cunoștințe de religie mozaică și, mai ales, să transmitem copiilor noștri valorile iudaice, să clarificăm problema apartenenței”, a opinat el. Andrei Seidler și colegii lui sunt conștienți că trebuie să se ocupe de cele mai importante activități ale comunității. Preocuparea lor este

multidirecțională - de la grija față de bătrâni, față de copii și tineri până la îngrijirea cimitirelor sau, acum, renovarea clădirii unde s-au implicat direct, au stat de vorbă cu constructorii, au decis cum să fie împărțit spațiul ca să servească tuturor „utilizatorilor”. „Vrem ca acesta să dureze cel puțin 50 de ani”, a arătat el, rugându-mă să transmit deoleanță lor ca F.C.E.R. să sprijine material întreținerea Clubului. Membrii generației de mijloc sunt și prieteni buni. Fac excursii comune cu familiile, pregătesc spectacole cu care pleacă în țară și în străinătate („La Debrețin suntem ca și acasă”) - corul orădean și orchestra Klezmer sunt bine cunoscute. Preocuparea lor acum este viitorul corului după decesul neașteptat al entuziaștului lor dirijor, sufletul acestei activități, Gyuri Vilan z.l. „O mare pierdere pentru noi”, au spus îndurerăți cei de față.

Membrii generației de mijloc colaborează strâns cu O.T.E.R., fac acțiuni comune. În schimb, tinerii se ocupă de cei mici, organizează pentru ei cursuri de dans, îi atrag la cor. O.T.E.R. - mi-a povestit Pal Boross - are propria echipă de dans, care a câștigat premii la concursuri locale și județene. Tinerii sunt mari fani ai computerului, dar nu sunt egoiști și au organizat cursuri de calculator pentru cei interesați, printre care s-au aflat numeroși membri ai „vârstei a treia”.

La restaurantul ritual, mâncare „ca la mama acasă”

Restaurantul ritual din Oradea este vestit în toată țara prin calitatea și varietatea felurilor servite. Nu este de mirare, când primul „degustător” și critic a ceea ce se pregătește este însuși președintele comunității. Activitatea, foarte apreciată de „destinatari”, este condusă de un trio compus din Ludovic Schwartz, Ana Jankay (partea administrativă, aprovizionare, organizare, etc.) și bucătarul Istvan Szekernyes. Luând masa câteva zile acolo, am constatat că nu este locul cel mai propice pentru... o cură de slăbire, mâncarea fiind „ca la mama acasă”. Am consultat meniurile pe două săptămâni, multe legume proaspete și fructe și feluri care nu se repetau. La întocmirea meniurilor participă și enoriașii. În fiecare zi se pregătesc 100-110 porții, dintre care 40 se trimit acasă la asistați, iar de sărbători - mese comune. Mândria celor de la restaurant, ca a oricărei gospodine, este cămara. Într-adevăr, rafturile gemeau de vinete și pornele mai mici și mai mari (gogoșari, castraveți, compoturi, borcane) - toate pregătite de harnicii angajați ai restaurantului. La toate acestea se adaugă condițiile în care se servește masa - o încăpere luminoasă, cu mese aranjate frumos, totul strălucind de curățenie. Un loc în care-și face o adevărată plăcere să petreacă câteva ore. (E.G.)

Un Șames, nu numai un Roșecol

Pe profesorul Nicolae Kallós l-am întâlnit, de foarte multe ori, în locuri dintre cele mai diferite: în birou captiv de arți și îmbibat de căma cafelei și a tutunului fin de pipă, urcând sau coborând treptele universității (unde, ani de-a rândul, a condus Catedra de filosofie, fiind un profesor apreciat și respectat), sau, mult mai târziu, la Comunitatea Evreiască din CLUJ-NAPOCA, pe care a condus-o ani în șir, primind, ascultând cu luare aminte și străduindu-se să-i ajute pe toți cei care-i pășeau pragul. N-am încetat să-i admir erudiția, înțelepciunea, simțul umorului, metoda și determinarea în tot ceea ce făcea. Dar poate cel mai mult m-a impresionat, atunci când l-am văzut sub bolta sinagogii întonând rugăciunile de Iom Kipur și de Simhat Tora, purtând Sulul Sfânt printre rândurile enoriașilor.

De curând, profesorul Nicolae Kallós a împlinit 80 de ani, mai exact 4X20, după cum spune cu eleganță francezii. Într-un mod interesant, numărul 11 s-a dovedit fast în viața sa: s-a născut la 11 a XI-a și a renăscut la 11 aprilie 1945, o dată cu eliberarea lagărului de la Buchenwald. După cum spune, copilăria și adolescența i-au fost marcate de mediul familial și cel școlar. A fost crescut în tradiția evreilor ortodocși, tatăl său fiind șames la Sinagoga Neologă din Oradea. De marile sărbători, tatăl său se îngrijea de respectarea ritualului la templul neolog, iar mama și fiul aveau jilțul la sinagoga ortodoxă. Părinții, adepți ai hasidismului, și-au dus fiul la Marele Rabin Israel Hager din Vijnit, astfel încât, încă din copilărie, a avut ocazia să cunoască marile direcții ale iudaismului interbelic.

Prof. NICOLAE KALLÓS la 80 de ani

Profesorul Nicolae Kallós își amintește cu emoție de Liceul Evreiesc din Oradea, o școală extraordinară unde a primit zestrea de cultură generală pe care s-a întemeiat întreaga sa operă de mai târziu. Liceul Evreiesc din Oradea a funcționat din anii 1920-1921 până în 1944, când s-a desființat o dată cu ghețozarea și deportarea evreilor din Oradea. În perioada adolescenței, Nicolae Kallós își dorea să devină profesor, însă planurile sale au fost zădărnice de calvarul deportării la Auschwitz, unde avea să-și piardă părinții, rudele și o mare parte dintre colegi. Nicolae Kallós a avut șansa că, ajuns în lagărul de la Buchenwald, a supraviețuit, alături de alți deținuți adolescenți, prin grija Comitetului subteran de rezistență. După eliberarea din lagăr, avea 36 de kilograme și era bolnav de TBC bilateral cu cavernă, dar n-a prețuit să participe la organizarea vieții tinerilor evrei supraviețuitori, orfanți și traumatizați de experiența cumplită a lagărelor naziste. Talentul literar și dramatic, vădit încă de pe băncile liceului, setea de viață și elanul tineresc s-au manifestat prin crearea unor librete și cuplete, puse în scenă chiar la Buchenwald, imediat după eliberare și apoi pe scena organizației evreiești de tineret, din Cluj. În aceiași ani - frumozii ani ai tinereții - a întâlnit-o pe Kati Havas, cea care avea să-i devină soție, mama celor doi fii, Péter și Gyuri. În ciuda înclinărilor artistice, Nicolae Kallós nu s-a îndreptat către cariera teatrală, ci către filosofie, fiind un discipol al lui Gaál Gábor, redactorul-șef al revistei „Korunk”. Mai târziu, a îmbrățișat cariera universitară, scriind în paralel în paginile revistelor culturale. După cum spune, nu l-au interesat problemele metafizice, ci s-a preocupat de filosofia socială și știința politică, de teoria valorilor, domeniul în care a publicat câteva cărți, fiind printre puținii care au obținut de două ori Premiul Academiei Române. Premiiile „Vasile Conta” și „Simion Bărnuțiu” au fost o recunoaștere a lucrărilor sale, fundamentate pe un marxism reformator de tip lukacsian. Nicolae Kallós a vorbit despre necesitatea introducerii și cultivării științei politice și a reabilitării axiologiei, teoria valorii, care nu se cultivase decenii de-a rândul. Nicolae Kallós este profesor consultant și conducător de doctorat la Universitatea Babeș-Bolyai.

De-a lungul vieții, Nicolae Kallós a rămas credincios „Jurământului de la Etersberg”, prin care foștii deținuți de la Buchenwald promiteau că vor lupta întreaga viață împotriva fascismului, împotrime drepte și discriminării, pentru o lume mai dreaptă și înțelegerea între popoare. S-a numărat printre fondatorii Asociației Memento Buchenwald România și este redactorul-șef al Buletinului „Memento Buchenwald”, care apare începând din 1994, cu pagini în limbile română, maghiară, engleză, franceză și germană - o publicație menită să păstreze memoria Holocaustului și să lupte împotriva reinvierii pericolului fascist. Pe profesorul Nicolae Kallós îl putem întâlni la șul, de Șabat și de sărbători, fiind un bun cunoscător al ritualului. După cum spune, nu este un om credincios, dar dorința din tot sufletul continuarea vieții evreiești din Cluj, care nu poate exista în afara sinagogii.

Cât timp s-a aflat în fruntea Comunității Evreiești din Cluj, profesorul Nicolae Kallós s-a străduț să fie și un șames (slujitor), nu doar un roșecol (șef), lucru dovedit și acum, când este prezent zi de zi asigurând intermiatul și bunul mers al Comunității clujene, câtă vreme președintele ales lipsește din cauza de boală.

Să-i urăm profesorului Nicolae Kallós „Ad Mea Vesrem!” sau, mai bine, așa cum își dorește el: să trăiască până la 100 de ani, ca la 20!

ANDREEA GHITĂ

„Fă, Doamne, ca-n cel atins de boală să nu văd altceva decât omul”

Prof. univ. dr. CORNELIU SABETAY are unghiul său personal de a vedea Binele și Adevărul. Mi-l imaginez în nopțile de gardă, la spital, după o operație grea, suspinând ca pentru sine: „Oare am făcut bine, cu adevărat, ce-am făcut?”. Știe că există mii de probleme reale și mari pe care nu le poate cuprinde. Dar fierul îl ajută să discearnă între raționamentele Divine, care scapă puterii noastre de înțelegere, și numărul relativ restrâns de reguli necrisce ale jocului foc-apă-foc - cheia succesului în viață.

Spirit logic, cercetător al cauzelor, elocvent - nu

folosește cuvântul ca veșmânt, ci ca laser: simplu, ferm, firesc, familiar-respectuos. O face - s-a simțit în atâtea intervenții la reuniuni ale Consiliului de Conducere al F.C.E.R. - pentru a caracteriza stări de lucruri ce se cer imperios rezolvate. Ceea ce pare curgere ușoară a cuvintelor este rezultatul unei munci intense, expresie a pasiunii pe care-o pune în tot ce întreprinde. A existat, mai întâi, un punctaj abundent, făcut din mers, la volanul mașinii pe șoseaua Craiova-București. Apoi, o reevaluare, când conștiința că nu trebuie să facă risipă de energie își spune cuvântul. Și atunci se concentrează, condensându-l, pregătindu-l pentru a avea forță de convingere.

Unul dintre mentori dragi inimii sale a fost Prim Rabinul dr. Ernest Neumann z.l. El i-a călăuzit pașii din studenția făcută la Timișoara, când l-a întâlnit în casa farmacistului Bruno Brauch și a soției sale, Mața. Era în ultimul an de facultate și lucra ca

„intern”, prin concurs, la Centrul Universitar Timișoara. „Cine ești, de unde vii, ce faci?”, l-a întrebat Prim Rabinul Neumann. Întrebări cu bătaie mai lungă decât cuvintele luate ad litteram, fiindcă Rabinul Neumann știa prea bine cu cine stă de vorbă. Cuvintele se refereau la îndatoririle sale față de evreitate și la misiunea ce-i va fi fost încredințată pentru continuarea ei. Și iată că, azi, președintele Comunității craiovene, prof. dr. Corneliu Sabetay, poate da răspunsuri întrebărilor de demult. Conduce o comunitate mică, dar activă, cu

• Mentorul cel mai drag mi-a fost Prim Rabinul Ernest Neumann z.l.
• Visez la reînnoirea tradiției marilor librari evrei craioveni interbelici.
• Căsătoria mea cu o colegă de facultate, Eva Popper; după 29 de ani, căsătoria fiului meu, Sergiu Sabetay, tot cu o colegă, Laura Stoica.
Ambele căsătorii - oficiate de Rabinul Neumann

„nucleul dur” format din oameni de vârstă medie, o comunitate care sprijină Centrul de ludaistică al Universității din Craiova, demersurile ambasadorilor Israelului în România de a amplifica relațiile socio-economice între Israel și oameni de afaceri din zonă. Un alt deziderat al său, mărturisit, este reînvierea tradiției marilor librari craioveni interbelici. Pentru el, ecumenismul nu este doar o vorbă frumoasă și

en vogue. Este fapt de viață. Într-una din pauzele la recenta reuniune de Consiliul de Conducere al F.C.E.R., povestește, interpretează (în studenție, i-au și fost remarcate înzeștrările actoricești), cum, într-un accident de mașină, în apropiere de Slobozia, i-a fost salvată viața de un albanez, proprietarul unei cofetării cu dulciuri specific albaneze. „Face o alviță cum nu se găsește nicaieri în țară. Totdeauna când trec pe-acolo mă opresc să cumpăr alviță pentru acasă”. Revine, apoi, la momentul de încercare. „Cei care m-au scos din mașină mă credeau aproape mort. «Faceți loc!», a spus cineva. M-a luat în brațe, m-a urcat în mașina lui și m-a dus la spital”.

Profesorul Sabetay - acest om cald, plin de vervă, cu știința-arta relațiilor sociale, cu talent organizatoric - este un dăruit al Cărții. Mă gândesc la comunicările prezentate la congrese internaționale, studiile publicate în reviste de specialitate din țară și peste hotare, cărțile sale („Chirurgia viscerală pediatrică”, „Nefroblastomul”, „Sepsis. Șoc septic. Disfuncții multiorganice” ș.a.). Răspunsurile la întrebările de demult ale Prim Rabinului Neumann au căpătat concretețe și în viața de familie. În '70, doctorul Corneliu Sabetay a pășit sub hupa alături de colega sa de facultate, Eva

Popper. În '99, fiul lui, dr. Sergiu Sabetay, se căsătorește tot cu o colegă de facultate, Laura Stoica. De 35 de ani, Craiova nu mai „văzuse” nuntă evreiască. Acum, fiului său îi era dat să reînnoadă firul. De cununosat avea să-cunune același sacerdot: Prim Rabinul Neumann. Nici centralitatea Statului Israel nu este teoretică pentru dr. Corneliu Sabetay. Scoate din buzunarul interior al hainei, cel din dreptul inimii, câteva fotografii cu băiatul, nora și nepotul, stabiliți de ani buni în țara străbunilor noștri. De câte ori ajunge în Timișoara, se duce la cimitir să pună o floare pe mormântul Prim Rabinului Neumann, la mormintele soților Brauch, la mormintele familiei Schwartz, la mormintele... E strânsă-n ele adolescența, tinerețea lui.

JULIA DELEANU